

Sarjainfo 3/1979

TINTTI POLIITTISENA ELÄIMENÄ

Jukka Rislakki

Tintin terävä arvosteleminen näyttää jotenkin tulleen vii- me aikoina muotiin, etenkin tämän sarjakuvan arvostusten ja asetelmien moittiminen. Olen nähnyt ja kuullut Tinttiä syy- tettävän mm. imperialismista, kolonialismista, rasismista, mo- narkismista, oikeistolaisuudesta, epäpoliittisuudesta, suku- puolettomuudesta, sukupuoliroolien vääristymistä, naiviudes- ta, eskapismista ja viimeksi arabivastaisuudesta.

Kun mikään tässä maailmassa ei ole täydellistä, niin täs- täkin mestarillisesta sarjakuvasta tietysti löytyy moitteen si- jaa. Silti muutama puolustava sana on mielestäni paikallaan. Osoitukseksi Tintin erikoislaatuista realismista kerron muu- tamasta lukuelämyksestä, jotka syntyivät, kun luin Tinttiä ja eräitä muita kirjoja rinnan ja peräkkäin.

Anthony Sampson kertoo kirjassaan Kuoleman kauppi- aat (The Arms Bazaar, 1977) elävästi legendaarisista asemyy- jistä, Vickers-yhtiön Sir Basil Zaharoffista ja kumppaneista alkaen. Ilman omantunnon tuskia nämä herrat - aikanaan kunnioitettuja kansalaisia muuten - kiersivät myymässä tap- povälineitä kaikissa maanosissa rajanaapureille, riitoihin jou- tuneille valtioille. Ja ellei konfliktia ollut, tekivät kauppiaat parhaansa lietsoakseen sotaa; täytyihän tuotteet saada kau- paksi.

Muistin lukeneeni jostain samanlaisen kuvauksen. Hyl- lystä osuikin vihdoon käteen Tintin seikkailu Särkynyt korva (L' oreille cassée, 1937), siis 40 vuotta aiemmin kirjoitettu teos, jonka sivuilla 33-35 ei ole vauhdissa kukaan muu kuin "Mr. Basil Bazaroff", Viking Arms Cy Ltd. Hän lentää yksi- tyiskoneellaan San Theodorosin ja Nuevo Ricon pääkaupun- kien väliä onnistuen myymään molemmille hallituksille täs- mälleen yhtä paljon tykkeitä ja ammuksia.

Väkivallan välineet tuppaavat synnyttämään väkivaltaa, ja sotahan siitä naapurusten välille syttyy - rajavälikohtauk- sen jälkeen, johon onneton sankarimme koirineen sattumalta joutuu mukaan. Mr. Bazaroffin kanssa sotaa lietsoi ylikan- sallisen öljy-yhtiön lähettiläs, jota houkuttavat alueen rikkau- det.

Kaikki totta kuin mikä.

Amerikkalainen kirjailija ja sosialistinen poliitikko Up- ton Sinclair kertoo suurta huomiota herättäneessä kirjassaan The Jungle (Chicago, 1906) Chicagon teurastamoista ja nii- den epäinhimillisistä oloista. Hän esitti epäkohdat niin kär- jekkäästi, että Yhdysvaltain lainsäädäntöä oli suorastaan pakko muuttaa (ns. pure food laws).

Kovin samanlainen ilmapiiri kuin Sinclairin kirjassa tul- vahti vastaan sarjasta Tintti Amerikassa (Tintin en Améri- que, 1932) ja sen teurastamokohtauksesta sivuilla 53-56. Sii- nähän Tintti itse on vähällä muuttua jauhelihaaksi säilyke- purkkiin. Samalla monen kadonneen kissan ja koiran mat- kan pää selviää lukijalle.

Kaiken kaikkiaan tämä Amerika-Tintti on ehkä kaikkein rohkein, kaikkein railakkaimmin kantaa ottava Tintin seik- kailu; lihabisneksen lisäksihän sen aiheita ovat järjestynyt rikollisuus, poliisin korruptio, intiaanien kohtelu, öljy-yhtiöt, kaupungistuminen, mainonta, kulutusyhteiskunta, väkival- ta ...

Tintin seikkailu Sininen lootus (Le Lotus Bleu, 1936) si- joittuu jaettuun Kiinaan ja sen pääkaupunkiin. Kiinalaiset esitetään kolonialististen suurvaltojen ja Japanin nousevan sotilaallisen imperialismien uhreina. Rohkenisin verrata tätä teosta Graham Greenen hienoon kuvaukseen toisesta jae- tusta kaupungista - Wienistä - kirjassa Kolmas mies (The Third man, 1950), josta on tehty myös elokuva.

Suunnilleen samoihin aikoihin sijoittuu Ottokarin valtiki- ka (Le sceptre d'Ottokar, 1939), joka vei meidät Tintin mu- kana keskieurooppalaiseen Syldavian valtioon. Sen esikuvana voi hyvinkin olla Sarajevo, jossa ensimmäisen maailman- sodan lähtölaukaukset ammuttiin 1914. Nyt ilmassa leijuu jo uuden sodan uhka: salajärjestöä johtaa mies nimeltä Mus- stler, jonka nimi on tietysti yhdistelmä Mussolinia ja Hitle- riä. Musstler yrittää suistaa kuninkaan vallasta voidakseen liittää Syldavian alueen omaansa (vrt. Anschluss).

Vielä yksi esimerkki ajankohtaisen aiheen realistisesta kä- sittelemisestä sarjakuvissa harvinaisella tavalla: Teoksessa Tintti ja Picarot (Tintin et les Picaros, 1976) on yksi kuva - ainakin ranskankielisessä laitoksessa sivun 20 alareunassa - jossa tiivistyy paljon nykyaikaisen poliisivaltion olemukses- ta. Kyseessä on vanha tuttu San Theodoros, nyt sotilasjun- tan kourissa. Kapteeni Haddockin käydessä keskikaupun- gilla ostamassa piipputupakkaa näemme ympärillä sotilaiden mielivaltaa, pidätyksiä, pelkoa; tästä ja muista kuvista käy ilmi, ettei kansalle anneta muuta kuin lottoa, karnevaaleja ja juntan suuria mainostauluja.

"Hyvät sissit" tekevät tässä sarjassa vallankumouksen, mutta raja on tietysti Hergénkin uskolla tällaisen yhteiskun- nallisen muutoksen mahdollisuuksiin: vain mainostaulut ja miesten univormujen kuosi muuttuvat, kansan osa pysyy entisenä (vrt. sivu 11 ja viimeinen sivu).

Mutta eihän yhdeltä sarjakuvulta mahdotto- mia voi vaatia. ●

